

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Демидової Марини Григорівни

на кваліфікаційну наукову працю

Рало Ганни Олексіївни

«Формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуковисотних клавішних ударних інструментах»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність проблеми формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуковисотних клавішних ударних інструментах детерміновано завданнями розвитку сучасної музичної освіти. Інноваційні процеси, що відбуваються у світі, вимагають як від майбутніх учителів музичного мистецтва, так і від викладачів закладів мистецької спеціалізованої освіти націленості на аналіз нових тенденцій у сфері музичної освіти, пошук креативних підходів до організації творчого освітнього процесу. Сучасний учитель музичного мистецтва, а також викладач закладів мистецької спеціалізованої освіти повинен володіти не тільки високим рівнем теоретичної та виконавської підготовки, а й вести активний самостійний пошук ефективних шляхів удосконалення існуючих методик навчання гри на музичних інструментах, а також розробляти, випробувати та застосовувати в навчальному процесі авторські методики.

Взагалі формування умінь і навичок гри на ударних інструментах привернула увагу низки дослідників, як-от: Р. Брудвіг, Л. Піментал, Ч. Ешера, Т. Роллінсона, Г. Бауера, Джорджа та Джо Гріна, Дж. Стоуна та ін. Однак методика формування технічних навичок гри на вказаних інструментах саме учнів-початківців нині залишається досі не дослідженими у достатньому обсязі.

Таким чином, відсутність методики формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуковисотних клавішних ударних інструментах, яка повинна розглядатись як цілісна система цілей, змісту, методів, засобів і організаційних форм навчання визначила проблематику дисертаційного дослідження. Виходячи з цього, мета дослідження полягає в необхідності виявлення етапів, ефективних умов, базових прийомів навчання учнів молодших класів в процесі гри на звуковисотних клавішних ударних інструментах.

Доцільність дослідження актуалізовано також необхідністю розв'язання виявлених суперечностей між: наявністю помилкової дихотомії виконавського музикознавства і мистецької педагогіки та потребою виявлення системних міждисциплінарних зв'язків щодо вирішення проблем підготовки інструменталістів-виконавців; потребою в систематизації та узагальненні теоретичних знань щодо комплексу технічних навичок гри на

звуквисотних клавішних ударних інструментах та відсутністю їх класифікації; зростаючими вимогами до учнів-початківців щодо оволодіння технікою гри на звуквисотних клавішних ударних інструментах та відсутністю комплексної методики формування технічних навичок гри на них.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що воно входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 28 жовтня 2021 р.).

Дисертаційне дослідження Рало Г.О. на наш погляд, відзначається беззаперечною науковою новизною і практичною значущістю. Зокрема, автором уперше: здійснено цілісне дослідження проблеми формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуквисотних клавішних ударних інструментах; розкрито сутність даного поняття. Серед значущих наукових результатів, що містяться у дисертації відзначимо блок-кластерну структуру досліджуваного феномена у складі клавіатурно-орієнтувального, просторово-пересувального, мануально-палкового, звуковидобувального та педально-демпфірувального блок-кластерів і надано дефініції їх складників. Дисертанткою запропоновано модель методики формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуквисотних клавішних ударних інструментах, яка складається з чотирьох блоків (цільового, теоретико-методологічного, процесуально-операціонального, оцінно-результативного). В основу моделі покладено педагогічні умови (ергономізації виконавської техніки учнів-початківців та актуалізації авторської технології гри на звуквисотних клавішних ударних інструментах) та низка методів. Також для оцінювання кожного з блок-кластерів обрано критерії з відповідними показниками. Методологічну базу дослідження склали визначені автором наукові підходи (праксеологічний, ергономічний, технологічний, системний) та принципові положення (моделюванні уроків з огляду на праксеологічні настанови, принцип ергономічності, технологічності, цілісності, структуризації).

Авторкою вдало адаптовано зарубіжну науково-методичну думку стосовно формування технічних навичок гри на ксилофоні, маримбі та вібрафоні. До наукового обігу введені поняття: «технічні навички гри на звуквисотних клавішних ударних інструментах», «клавіатурна топографія», «позиція на звуквисотних клавішних ударних інструментах», «постановка виконавського апарату верхніх кінцівок», «клавіатурно-топографічні, клавіатурно-рельєфні, позиційно-зміщувальні, ситуативно-позиційні, рухово-маніпулятивні, варіативно-рухові, зонно-локалізаційні» навички гри на

звуківисотних клавішних ударних інструментах, навички хвату палок, навички педалізації та навички глушіння на вібрафоні.

Заслуговує уваги конкретизація сутності змісту понять, які застосовуються у виконавстві та навчанні гри на звуківисотних клавішних ударних інструментах: «Single Independent Strokes», «Single Alternating Strokes», «Double Vertical Strokes», «Double Lateral Strokes», «Triple Strokes».

Необхідно відмітити чітко організовану експериментальну роботу в межах формувального експерименту, що послідовно здійснювалася на еволюційно-ергономічному та модернізаційно-технологічному етапах. Доведення статистичної розбіжності за всіма критеріями наприкінці формувального експерименту засвідчило ефективність запропонованої методики формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуківисотних клавішних ударних інструментах. Отримані здобувачем результати свідчать про доцільність її впровадження в практику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті позакласної роботи та викладачів закладів мистецької спеціалізованої освіти.

Загальні висновки висвітлюють результати, поставлених Рало Г.О. завдань. Зміст дисертації вдало доповнюють розгорнуті додатки. Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам щодо змісту та оформлення, відзначається зрозумілим та доступним для сприйняття стилем викладу наукових положень, матеріалів та висновків. Ознайомлення з текстом дисертації Рало Г.О. дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає чинним вимогам.

У цілому позитивно оцінюючи результати представленої Рало Г.О. дисертаційної роботи, необхідно висловити окремі побажання:

1. У розділі 3.2. дисертації презентується методичне забезпечення, яке базується на музичному матеріалі та вправах розроблених дисертанткою та іноземними авторами. На нашу думку, слушним було б сконцентрувати увагу на прикладах композицій для ударних інструментів саме українських авторів.
2. Ураховуючи ґрунтовність запропонованої автором методики формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуківисотних клавішних ударних інструментах доцільною бачиться подальша дисемінація представленої методики у вигляді методичних рекомендацій.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки рецензованої кваліфікаційної наукової праці.

Ураховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, вважаємо, що дисертація Ганни Рало на тему «Формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуківисотних клавішних ударних інструментах» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про

затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постановою КМ № 341 від 21.03.2022), а її авторка, Ганна Олексіївна Рало, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри

музично-інструментальної підготовки Марина ДЕМИДОВА

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

